

2013 წლის ერთიანი ეროვნული საგამოცდო პროგრამა გეოგრაფიაში

გამოცდაზე აპლიკანტს მოეთხოვება:

საგნობრივი უნარები:

- ფაქტობრივი მასალის ცოდნა;
- გეოგრაფიული ცნებებისა და ტერმინების ადეკვატური გამოყენება;
- გეოგრაფიული რუკების კითხვა და მოპოვებული ინფორმაციის ინტერპრეტაცია;
- სხვადასხვა ტიპის გეოგრაფიული თვალსაჩინოებების (ფოტოების, გრაფიკების, ცხრილებისა და დიაგრამების) გამოყენებით ინფორმაციის შეჯერება/ანალიზი და მათი მარტივი ანალოგების შექმნა;
- გეოგრაფიული მოვლენებისა და პროცესების დამახასიათებელი ნიშნების გარჩევა;
- გეოგრაფიული მოვლენებისა და პროცესების მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების დადგენა;
- გეოგრაფიული მოვლენების და პროცესების ანალიზი, მათი შეფასება; საკუთარი მოსაზრებების არგუმენტირების უნარი (აზრის ლოგიკურად, დამაჯერებლად და თანამიმდევრულად ჩამოყალიბება)

საგნობრივი კომპეტენცია:

საკითხთა ჩამონათვალი	საკითხის დაზუსტება	შესაბამისობა ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან
	<i>გეოგრაფიის შესავალი</i>	
გეოგრაფიის მეცნიერების შესავალი, სტრუქტურა და კვლევის საგანი	• გეოგრაფიის შესწავლის ობიექტი და მიზნები • გეოგრაფიის მეცნიერების სტრუქტურა და ცალკეული მიმართულებების დეფინიციები • გეოგრაფიის კვლევის მეთოდები: ტრადიციული (აღწერით, შედარებით-გეოგრაფიული, კარტოგრაფიული) და უახლესი (მათემატიკური, აეროკოსმოსური, გეოინფორმაციული)	გეო.X.1. გეო.X.2. გეო.X.3.
გეოგრაფიული რუკა და სხვადასხვა ტიპის გეოგრაფიული	• სხვადასხვა ტიპის გეოგრაფიული რუკები (რუკის ლეგენდა, მასშტაბი, ორიენტირება, გრადუსთა ბადე, გრძედი და	ისტ.გეო.VIII.1. ისტ.გეო.VIII.2.

თვალსაჩინოებები	განედი, ეკვატორი, პოლუსები, ტროპიკები და პოლარული წრეები, გეოგრაფიული კოორდინატები, ადგილის სიმაღლის განსაზღვრა (აბსოლუტური და შეფარდებითი სიმაღლეები), საჭირო ინფორმაციის მოძიება და ინტერპრეტაცია, ანალიზი, ამოცანების გადაჭრა) • დავალებების შესრულება ადგილის გეგმისა და ტოპოგრაფიული რუკის გამოყენებით. მოცემული ინფორმაციის სხვა სახით (განსხვავებულ ფორმატში) გამოხატვა. • სხვადასხვა ტიპის გეოგრაფიული თვალსაჩინოებების (ფოტო, ნახატი, სქემა, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა) გამოყენება, ინფორმაციის ანალიზი, ამოცანების გადაჭრა და მარტივი ანალოგების შექმნა • საქართველოსა და მსოფლიოს ფიზიკურ-გეოგრაფიული ნომენკლატურა (მნიშვნელოვანი გეოგრაფიული ობიექტები) - მსოფლიო ოკეანის ნაწილები, კონტინენტები და მისი ნაწილები, რელიეფის ძირითადი ფორმები, შიდა წყლები.	გეო.X.4.
	<i>საბუნებისმეტყველო გეოგრაფია:</i>	
პლანეტა დედამიწა	• დედამიწის ფორმა და სიდიდე • დედამიწის დღე-ღამური და წლიური მოძრაობა • სასაათო ზონები და თარიღთა ცვლის საელთაშორისო ხაზი	ისტ.გეო.VII.2.
რელიეფი	• ენდოგენური და ეგზოგენური რელიეფწარმომქმნელი პროცესები, რელიეფის ფორმები და ტიპები; რელიეფის გავლენა კლიმატზე, მეურნეობაზე;	გეო.IX.2. გეო.IX.3.
ამინდი და კლიმატი	• ჰაერის ტემპერატურა, ტემპერატურის ცვლილება განედის, აბსოლუტური სიმაღლისა და ოკეანიდან დაშორების მიხედვით • ატმოსფერული წნევა; სხვადასხვა ტიპის ქარები, მათი წარმოშობა და გავრცელების კანონზომიერებები (ბრიზი, მუსონი, პასატი, ფიონი) • ატმოსფერული ნალექები, მათი სახეები და გავრცელების	გეო.IX.2. გეო.IX.3.

	კანონზომიერებები (წვიმა, სეტყვა, თოვლი, ნამი, თრთვილი); კლიმატის გავლენა ადამიანზე და მის სამეურნეო საქმიანობაზე (სოფლის მეურნეობაზე, ტრანსპორტზე, მშენებლობაზე)	
შიდა წყლები	მდინარეები, ტბები, მყინვარები, წყალსაცავები (საზრდოობა და რეჟიმი, გავლენა მეურნეობაზე)	გეო.IX.2. გეო.IX.3.
ბუნებრივი რესურსების	ბუნებრივი რესურსების გავრცელება, მნიშვნელობა, კლასიფიკაცია და მდგრადი გამოყენება (კლიმატური, მიწის, მზისა და ქარის რესურსები, სასარგებლო წიაღისეული, ბუნების დაცვა);	ისტ.გეო.VII.5. გეო.IX.2.
	საზოგადოებრივი გეოგრაფია:	
გეოგრაფიული მდებარეობა და საზღვრები	მაკრო, მეზო და მიკრო მდებარეობა	გეო.XI.3.
მეურნეობის დარგები	სოფლის მეურნეობა, მრეწველობა და მომსახურების სფერო	გეო.XI.5. გეო.XI.6.
მოსახლეობის გეოგრაფია და დემოგრაფია	- მოსახლეობის დინამიკა და დემოგრაფიული ვითარება: ისტორიული წარსულიდან დღემდე, დემოგრაფიული მაჩვენებლები (მოსახლეობის სქესობრივ-ასაკობრივი სტრუქტურა, შობადობის, მოკვდავობის, ბუნებრივი მატების კოეფიციენტები), კვლავწარმოების (აღწარმოების) ტიპები და მსგავსება-განსხვავებები ქვეყნების მიხედვით, რასობრივი, ეთნიკური და რელიგიური სტრუქტურა (გავრცელება); დემოგრაფიული გადასვლა, დემოგრაფიული პოლიტიკა - მოსახლეობის გეოგრაფია: მოსახლეობის სიმჭიდროვე, მიგრაცია (ტიპები, მიმზეხეები და ფაქტორები) - განსახლების ტიპები და ურბანიზაცია	ისტ.გეო.VIII.3. ისტ.გეო.VIII.4. გეო.IX.5. გეო.IX.6. გეო.XI.4.
მსოფლიოს პოლიტიკური რუკა	- მსოფლიოს პოლიტიკური რუკის ფორმირების ეტაპები - მნიშვნელოვანი გეოგრაფიული აღმოჩენები: კოლუმბი, მაგელანი, ვასკო და გამა	გეო.XI.1.

ქვეყნების კლასიფიკაცია	• მმართველობის ფორმისა და ტერიტორიულ-ადმინისტრაციული მოწყობის მიხედვით • სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დონის მიხედვით (ჰუმანური განვითარების ინდექსი, მშპ) • განვითარებული და განვითარებადი ქვეყნები (ჩრდილოეთი და სამხრეთი)	ისტ.გეო.VII.7. ისტ.გეო.VIII.9. ისტ.გეო.VIII.10. გეო.IX.10. გეო.XI.2. გეო.XI.3. გეო.XI.5.
მსოფლიოს ქვეყნები	• მსოფლიოს ქვეყნების მდებარეობა, ბუნება, მმართველობის ფორმა, ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობა, მოსახლეობა, მეურნეობა, ეკონომიკური ცენტრები და ეკონომიკური მაჩვენებლები, კულტურული მრავალფეროვნება (აშშ, გაერთიანებული სამეფო, გერმანია, თურქეთი, ჩინეთი, ბრაზილია, ავსტრალია, სარ);	გეო.XI.5. გეო.XI.6.
საერთაშორისო ორგანიზაციები	• გაერო, ნატო, ევროპის კავშირი, ევროსაბჭო, მსოფლიოს წითელი ჯვარი, სოკი	ისტ.გეო.VIII.10. გეო.IX.10. გეო.XI.3.
<i>საქართველოს გეოგრაფია:</i>		
საქართველოსა და კავკასიის მდებარეობა	• საზღვრები, ფართობი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული მდებარეობა, ფიზიკურ-გეოგრაფიული დაყოფა, ადმინისტრაციული დაყოფა, მმართველობის ფორმა • ევროპა-აზიას შორის საზღვრის გატარების პრობლემები • საქართველოს ტერიტორიის ფორმირება უძველესი დროიდან დღემდე	ისტ.გეო.VIII.8. გეო. IX.8 გეო.XI.8.
საქართველოს ბუნების კომპონენტები	• რელიეფის ძირითადი ფორმები და ტიპები • ატმოსფეროს ცირკულაციის ძირითადი თავისებურებები • ჰავის ძირითადი ელემენტები • შიდა წყლები (მდინარეები, ტბები, მყინვარები, წყალსაცავები) • შავი ზღვა • ფლორა და ფაუნა • ნიადაგის ტიპები და გეოგრაფია	გეო.IX.2. გეო.IX.3.

საქართველოს სასარგებლო წიაღისეული	• საქართველოს მნიშვნელოვანი რესურსების გეოგრაფია (სათბობ-ენერგეტიკული, შავი და ფერადი ლითონები, საშენი მასალები, მინერალური და თერმული წყლები).	გეო.IX.2.
გარემოსდაცვითი პრობლემები და სტიქიური მოვლენები	• ატმოსფეროს, წყლის და ნიადაგის დაბინძურება • მიწისძვრა, მეწყერი, ზვავი, ღვარცოფი, წყალდიდობა, სეტყვა	გეო.IX.2. გეო.IX.3.
ბუნების დაცვა	• დაცული ტერიტორიები, დაცული ტერიტორიების ტიპები, შექმნის მიზეზები და მიზნები, მნიშვნელობა და დაცვის განსაკუთრებული ობიექტები, წითელი წიგნი	გეო.IX.4.
საქართველოს მოსახლეობა	• მოსახლეობის საყოველთაო აღწერა • მოსახლეობის რაოდენობა, ტერიტორიული განლაგება და დინამიკა • ქალაქებისა და სოფლების გეოგრაფია, ურბანიზაცია • დემოგრაფიული და მიგრაციული პროცესები • მოსახლეობის სტრუქტურა (სქესობრივ-ასაკობრივი, ეროვნული, ეთნიკური, რელიგიური)	გეო.IX.5. გეო.IX.6.
საქართველოს მეურნეობა	• მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა, მომსახურების სფერო	გეო.XI.9.
საქართველოს რეგიონები	• თბილისი, კახეთი, სამეგრელო და ზემო სვანეთი, ქვემო ქართლი, მცხეთა-მთიანეთი, იმერეთი, სამცხე-ჯავახეთი, რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი, შიდა ქართლი, გურია, აჭარა, აფხაზეთი (მდებარეობა, ტერიტორია, საზღვრები, ბუნებრივი პირობები და რესურსები, მოსახლეობა, ეკონომიკა, ღირშესანიშნაობები, პრობლემები და განვითარების პერსპექტივები)	ისტ.გეო.VII.7. ისტ.გეო.VIII.9. გეო.XI.2.

ლიტერატურა

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ გრიფირებული სახელმძღვანელოები გეოგრაფიაში VI-XI კლ.